

eigen regie - vertrouwen - neutraliteit - collectiviteit

Hare Excellentie Sandra Palmen
Staatssecretaris Herstel en Toeslagen
Ministerie van Financiën
Korte Voorhout 7
2511 VB Den Haag

Almere, 11 april 2025

Betreft: Voorgenomen benoeming Regeringscommissaris

Geachte mevrouw Palmen, beste Sandra,

De Voorzitter van de Raad van Toezicht, Gert-Jan Segers, heeft verslag gedaan over het telefoongesprek dat u gisteravond met hem voerde. Vandaag hebben we de verschillende overwegingen, zorgen en risico's op papier gezet. Deze hebben we ook met onze partner organisaties besproken en delen we hieronder met u in detail.

We zijn het er allemaal over eens dat er een doorbraak nodig is die ervoor zorgt dat ouders in het SGH-herstelproces het vertrouwen terugkrijgen om door te willen stromen naar de fase Schade Analyse en dat zij vertrouwen hebben dat er sprake is van een eerlijk proces. Ook hebben we de ambitie om dit zo snel mogelijk met elkaar te bereiken. Het is in ons aller belang dat we zo snel mogelijk tot een opheffing van de succesblokkades komen. Het biedt ouders perspectief dat het kabinet heeft gekozen voor de SGH methode; dan moeten we nu ook komen tot uitvoerbaarheid van die methode. Het in samenspraak aanstellen van een mediator met statuut kan ons daarbij helpen, zo was de insteek van onze brief vorige week.

Vanuit een volstrekt open houding heeft de voorzitter van de RvT u gebeld om samen in overweging te nemen dat er mogelijk grote risico's kleven aan de aanstelling van mevrouw mr. Sorgdrager als Regeringscommissaris, gegeven haar vroegere functie van staatsraad bij de Raad van State. Juist vanuit het oogpunt van governance en zorgvuldigheid heeft onze RvT gemeend u daarover te moeten informeren en hebben zij dit ons als bestuur ook als belangrijk aandachtspunt meegegeven.

U benadrukte in het Kamerdebat van donderdag 10 april dat het om een Minister van Staat gaat. Die staat normaal gesproken ook boven partijen. Ook wij hadden niets liever gewild dan dat we met de door u benoemde Regeringscommissaris snel van start konden gaan. Daarbij zouden wij ook over onze schaduw heenstappen, en het u niet euvel duiden dat er met ons geen overleg is gevoerd over de geschiktheid van de voorgestelde persoon. Vanzelfsprekend is de aanstelling van een Regeringscommissaris uw bevoegdheid. Tegelijkertijd hadden we graag gezamenlijk willen en kunnen uitstralen dat er vanuit een breed draagvlak, en na zorgvuldige afstemming met de Oudercommissie, SGH en bijvoorbeeld de werkgroep toeslagenadvocaten, tot aanstelling was overgegaan. Ondanks dat geen afstemming heeft plaatsgevonden, hadden wij voor lief genomen dat u ons verzoek tot gezamenlijke benoeming van een mediator niet heeft geaccepteerd, om maar te komen tot een oplossing voor de ontstane impasse, die de succesblokkades zou wegnemen. Ons gedeelde belang van de ouders staat immers voorop.

Echter, de risico's zoals benoemd door de voorzitter van de RvT kunnen niet onbesproken blijven.

Vanuit onze positie richting ouders is transparantie hierover een must. Mevrouw mr. Sorgdrager heeft een lange staat van dienst, en heeft bewezen in het verleden lastige en ook politiek gevoelige kwesties naar een uitkomst te kunnen loodsen. Aan haar capaciteiten wordt vanzelfsprekend op geen enkele manier getwijfeld.

Ons positieve, verbindende en op resultaat gerichte publieke bericht stond al klaar. Letterlijk. Totdat ons de risico's bleken op de ochtend na de kamerbrief waarin haar aanstelling wereldkundig werd gemaakt, en van welke wij een kopie ontvingen van uw programmadirecteur. Wij werden met openbare informatie geconfronteerd waaruit blijkt dat mevrouw mr. Sorgdrager in haar functie van voormalig staatsraad - enkelvoudig - een aantal beslissingen heeft genomen waar toeslagenouders partij bij zijn geweest. Dit gegeven leidt ertoe dat er nogal een opgave is ontstaan om ouders er van te overtuigen dat zij er op kunnen vertrouwen dat mevrouw mr. Sorgdrager (desalniettemin) in staat is om tot onafhankelijke (en boven iedere twijfel verheven) vaststelling van een schadekader te komen en ons gezamenlijk naar een rechtvaardige uitkomst te loodsen. Dat is in de eerste plaats voor haar zelf een opgave, maar dat geldt net zo goed voor u als ook voor ons en andere betrokkenen die in verbinding staan met ouders.

In het licht van die gezamenlijke opgave schetsen we u enkele opdoemende risico's:

- Het risico bestaat dat ouders zich tekort gedaan voelen omdat de overheid die zegt te willen werken aan het herstel van vertrouwen een regeringscommissaris benoemt die actief onderdeel is geweest van het toeslagenschandaal.
- Het risico bestaat dat het mevrouw mr. Sorgdrager persoonlijk beschadigt. De afgelopen jaren leren ons dat alles omtrent dit onderwerp explosief is en persoonlijk wordt gemaakt. Het als hoogste rechter enkelvoudig hebben geoordeeld over toeslagenouders is daarvan niet uitgezonderd, hoe lang de staat van dienst ook is, en hoezeer iemand over de capaciteiten beschikt die nodig zijn voor het uitoefenen van de functie.
- Het risico is dat media haar niet zozeer zullen bevragen over de inhoud van haar werk, maar haar bevragen over de door haar gewezen uitspraken in 2014. In hoeverre zijn ouders geraakt door haar beslissingen? Hoe kijkt zij terug op haar tijd bij de Raad van State? Moet zij niet van elke schijn van vooringenomenheid ontdaan zijn? Die mediavragen zullen de ouders mogelijkwijs voeden in wantrouwen, althans bestaat dat risico.
- Het risico bestaat dat zij gepercipieerd zou kunnen worden als een individu dat, weliswaar in functie, het toeslagenschandaal mede veroorzaakt heeft. Het kan daarmee voor haar onveilig worden. En het verleden heeft aangetoond dat dit geenszins een ondenkbaar scenario is. De voorbeelden uit de afgelopen periode zijn u bekend.

Een korte bloemlezing van de betreffende uitspraken van mevrouw mr. Sorgdrager uit november 2014 bevestigt bovendien het beeld dat deze uitspraken zijn gewezen in een periode dat de Raad van State bekend was met de kritiek van de Rotterdamse rechters, vanuit het informeel bestuurlijk overleg tussen beide instantie zoals dat in februari 2014 heeft plaatsgevonden, en de brief die de Rotterdamse rechters hadden gestuurd. De immense pijn en de gevolgen van de alles-of-niets benadering lagen toen al op tafel. Ondanks die Rotterdamse rechtersprotesten heeft de Raad van State in de loop van 2014 die alles-of-niets benadering doorgezet. De uitspraken die mevrouw mr. Sorgdrager in november 2014 heeft gewezen, zijn van die lijn niet uitgezonderd. In tegendeel: zij bevestigen die lijn ten volle.

Uit de uitspraken, die in alle in ieder geval bij ons bekende gevallen in het nadeel van de toeslagenouder eindigen, lijken de navolgende feiten naar boven te komen:

//

De ouder kon geen schriftelijke overeenkomst met het gastouderbureau tonen, hetgeen wel verplicht was volgens wet, dus werd de nihilstelling van de kinderopvangtoeslag in stand gelaten. (2014-3348)

//

Een werknemer van de Belastingdienst heeft naar aanleiding van telefonisch contact met een ouder diens aanvraag KOT ingevuld en ondertekend. Daarbij zijn hogere voorschotten toegekend om een nadeel uit het verleden te compenseren. De Belastingdienst heeft jaren later een terugvordering ingezet. Dat de belastingmedewerker de formulieren had ingevuld en ondertekend leidde niet tot een geslaagd beroep op het vertrouwensbeginsel; de ouder mocht er niet vanuit gaan dat de voorschotten niet teruggevorderd zouden worden, ondanks het feit dat de aanvraag in het geheel door de Belastingdienst zelf begeleid was. De voorschotten werden gedeeltelijk teruggevorderd. (2014-3684)

//

De ouder had een leenovereenkomst gesloten omdat ze kosten van de opvang niet kon voldoen en zij uitstel van betaling had gekregen van de opvang. Maar omdat in de wet zou staan dat de kosten van de opvang kort daarna betaald hadden moeten worden, en de betaling door de ouder te laat was, werd aangenomen dat er daarom geen recht meer op KOT was en werd de nihilstelling in stand gelaten. (2014-3687)

//

Ouder, tevens eigenaresse van een kinderdagverblijf, kan niet aantonen dat ze de volledige kosten (van € 42.000) kinderopvang 2012 heeft voldaan, dus in geheel geen recht op KOT. De nihilstelling wordt in stand gelaten. Dat de eigenaresse de kosten in de administratie van haar onderneming had verwerkt wordt niet gevolgd. (2014-4047)

//

Kosten kinderopvang 2008 waren € 15.097,50. Ouder kan slechts aantonen dat zij een bedrag van € 13.699,00 heeft betaald. De rest zou contant zijn betaald, maar daar heeft de ouder geen kwitanties van. Nihilstelling van KOT 2008 wordt dan ook in stand gelaten. (2014-4150)

//

De ouder heeft meer dan € 32.000,00 aan kosten gehad voor kinderopvang. Zij kan slechts bewijzen dat zij voor € 23.000 kosten heeft voldaan en stelt nog eens € 3.000 contant heeft betaald. Omdat het bedrag niet geheel overeenkomt wordt de volledige kinderopvangtoeslag op nihil gesteld. De algehele nihilstelling wordt in stand gelaten. Er vindt geen evenredigheidscorrectie plaats. (2014-4175)

//

In de twee overeenkomsten die ouder met de gastouderopvang overeen was gekomen, stond geen uurtarief, dus werd er geen recht op KOT aangenomen: "Aangezien in de overeenkomsten die [ouder] heeft overgelegd niet de voor de gastouderopvang te betalen prijs per uur is vermeld, heeft de Belastingdienst/Toeslagen zich terecht op het standpunt gesteld dat zij niet heeft aangetoond dat de kinderopvang in de berekeningsjaren 2010 en 2011 heeft plaatsgevonden op basis van een overeenkomst als bedoeld in artikel 52, eerste lid, van de WKO en dat [wederpartij] derhalve geen aanspraak heeft op kinderopvangtoeslag over deze jaren." De nihilstelling wordt in stand gelaten. Dit in tegenstelling tot de rechtbank Rotterdam in dezelfde kwestie, die wél vond dat de overeenkomst voldeed aan de wet. (2014-4226)

//

Ouder kon niet aantonen dat de volledige kosten kinderopvang zijn voldaan, gedeelte giraal en gedeelte contant. Voor contante betalingen geldt dat deze gestaafd moeten worden met kwitanties en daarmee corresponderende bewijzen van geldopnames. Die heeft ouder niet, dus ouder kan geen aanspraak maken op KOT, herziening naar € 2.882 werd als terecht aangemerkt. (2014-4339)

//

Gegeven de inhoud van deze uitspraken is het zeer reëel te denken dat verschillende ouders thans in het (aanvullende schade) hersteltraject zitten of een aanvraag daartoe doen, mogelijk bij UHT en mogelijk ook bij SGH. Ook is het reëel te veronderstellen dat er ouders bij zijn die zwaar getroffen zijn, gegeven het inmiddels bekende effect van nihilstellingen. Wij achten het bij de huidige stand van zaken nog zeer moeilijk uitlegbaar dat dezelfde persoon die deze beslissingen heeft genomen een rol speelt bij de invulling van de controle van individuele analyses van deze ouders of de totstandkoming van het Herstelmodel (schadekader) in het algemeen. Mogelijk zijn er ook andersluidende uitspraken, maar die zijn bij ons niet bekend.

Naast deze inhoudelijke risico's moet het ons van het hart dat ook het proces er omheen ons verbaast. Uw departement heeft de SGH organisatie nogal de maat genomen rondom het vraagstuk van checks en balances. Er zijn stellige uitspraken gedaan die betrekking hadden op ongeveer de gehele SGH-organisatie, van oprichters tot bestuurders, tot en met leden van de RvT.

We hopen dat u er begrip voor heeft dat we in het licht van deze stellingname rondom checks en balances - en bovenstaande overwegingen, zorgen en risico's rondom de aanstelling - we de gang van zaken als extra merkwaardig ervaren.

We vragen u om het vertrouwen dat we deze overwegingen delen ten dienste van een transparant proces en goede uitkomst. Ook wij hebben deze situatie niet gewild. In de urgentie zetten wij onze schouders samen met u onder de invulling van deze gezamenlijke opgave rondom de hiervoor opgesomde risico's die nu spelen.

Om die reden stellen wij voor dat een vertegenwoordiging van ouders van buiten SGH, wellicht ook met vertegenwoordiging vanuit de Oudercommissie, met u, mevrouw mr. Sorgdrager en ons in dialoog gaat om gezamenlijk te onderzoeken of risico's en bezwaren wel of niet kunnen worden weggenomen, en of en zo ja hoe het benodigde brede draagvlak kan worden gecreëerd. In die dialoog kan ook worden besproken of dat draagvlak bestendig is, ook in het geval zij in haar functie tegenover ouders kan komen te staan, zoals bijvoorbeeld ook mr. Van Dam in zijn functie als voorzitter van de spoedcommissie heeft ervaren. Het spreekt voor zich dat het enige gezamenlijke doel zou zijn om te komen tot het zo snel mogelijk wegnemen van de bestaande succesblokkades die instroom en doorstroom in het SGH-proces momenteel in de weg staan. En iemand met deze staat van dienst en capaciteiten verdient in onze visie een zorgvuldig voorbereide aanstelling en breed draagvlak waarin zij het vertrouwen krijgt van ouders.

Onze behoefte aan transparantie is tevens ons dilemma: wij willen hier heel graag constructief in dialoog zo snel mogelijk samen uitkomen. Tegelijkertijd hebben we een verantwoordelijkheid naar ouders; onze transparantie is immers de basis van het herstelproces dat zij ons toevertrouwen. Daarom kunnen we niet langer wachten dan tot maandagochtend om ouders over onze overwegingen en zorgen te informeren.

Ook het weekend zijn we bereikbaar voor overleg.

Met vriendelijke groet,

Natasja Soemai – Dipai
Voorzitter Bestuur Stichting (Gelijk)waardig Herstel